بررسی قیمت بنزین سوپر از سال ۱۳۹۵ال ۱۴۰۵ نشان داد

افزایش قیمت ۹۰درصدی در ۱۰سال

قیمت بنزین سوپر در ایران که در سال‌های گذشته حدود ۱۲۰۰ تومان به ازای هر لیتر بـود، اکنون با ورود به سـازوکار عرضه وارداتی و معاملات بـورس انرژی به بیش از ۱۰۰ هزار تومان رسیده است؛ در همین حال، چندی پیش مدیر بازرگانی شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی از عرضه این سـوخت در ۵۰ جایگاه کشـور خبر داد و قیمت فروش آن به مصرف‌کنندگان را بین ۱۰۳ تا ۱۱۰ هزار تومان اعلام کرد.

سـوختی که زمانی حدود ۱۲۰۰ تومان قیمت داشـت، امروز در جایگاه‌ها لیتری ۱۰۳ تا ۱۱۰ هزار تومان عرضه می‌شـود. این فاصله عجیب، داسـتان چند تغییر بزرگ است: توقف تولید داخلی، بازگشـت با واردات و حالا آغاز دوباره تولید در پالایشـگاه‌ها. در این گزارش، قیمت بنزین سوپر را در یک دهه اخیر مرور می‌کنیم و می‌بینیم چه چیزی پشت این جهش‌ها بوده است.

چرا قیمت بنزین سوپر برای رانندگان مهم است؟

خودروهای وارداتی، به‌ویژه مدل‌های مجهز به موتور توربوشارژ، نسبت تراکـم بالا و تزریق مسـتقیم، در برخـی موارد به بنزین بـا اکتان بالا نیاز دارند. سـوپر با اکتان ۹۵ یا بالاتر در برابر احتراق زودرس مقاومت بیشـتری دارد و جلوی ناک‌زدن موتور و افت عملکرد را می‌گیرد. برای مالکان این خودروها، قیمت بنزین سـوپر فقط یـک عدد روی تابلوی جایگاه نیسـت؛ بخشـی از هزینه ثابت نگهداری خودرو اسـت. هر که بامش بیش، برفش بیشتر؛ هرچه موتور پیشرفته‌تر باشد، حساسیتش به کیفیت سوخت هم بیشتر است و به همین دلیل پیگیری قیمت بنزین سوپر برای این رانندگان اهمیتی بیش از بنزین معمولی دارد.

▣ افت ۹۶ درصدی مصرف

داده‌های شـرکت ملی پالایش و پخش نشـان می‌دهد مصرف روزانه بنزین سـوپر در ایـران از حدود ۳.۷۴ میلیون لیتر در سـال ۱۳۹۶ به حدود ۱۶۴ هزار لیتر در سـال ۱۴۰۳ رسـید؛ یعنی کاهشی نزدیک به ۹۶ درصـد. اگر مصرف روزانه را ثابت فـرض کنیم، این رقم در ۱۳۹۶ معـادل حدود ۱۱۲ میلیون لیتر در ماه یا ۱.۳۷ میلیارد لیتر در سـال بود و در ۱۴۰۳ به حدود ۴.۹ میلیون لیتر در ماه و ۶۰ میلیون لیتر در سال رسـید. این رقم‌های ماهانه و سالانه برآورد ماست، نه آمار رسمی جداگانه.

▣ توقف تولید، چالش عرضه

تولید بنزین سـوپر در ایران سابقه‌ای طولانی دارد؛ به گزارش منابع، به دهه‌های ۱۳۴۰ و ۱۳۵۰ برمی‌گردد. در ۱۳۸۸ طرح آزمایشی تولید بنزین با اکتان بالا در مجتمع‌های پتروشـیمی شـروع شد و در ۱۳۹۰ با راه‌اندازی مرحله نخست فاز سوم طرح بنزین‌سازی پالایشگاه آبادان، تولید بنزین با اکتان ۹۴ به بالا گسـترش یافت. اما شرکت ملی پالایش و پخـش از توقف تولید روزانه بیش از ۳.۷میلیون لیتر بنزین سـوپر از ۱۴۰۳ خبـر داد؛ هدف، کاهش هزینه‌های تولید بود و در همان سـال تولیـد و توزیع بنزین‌های یورو ۴ و یورو ۵ هم کم شـد. در نتیجه، نیاز خودروهای پیشـرفته به سـوخت با اکتان بالا باقی ماند، ولی عرضه آن محدود شد.

▣ بررسی قیمت بنزین سوپر در ۱۰ سال اخیر

برای دیدن روند ده‌ساله باید قیمت فروش به مصرف‌کننده را از قیمت عمده‌فروشـی و قیمت پایه بورس انرژی جدا کرد. جدول زیر مهم‌ترین نقاط این مسیر را بر اساس گزارش‌های منتشرشده نشان می‌دهد.

بازه زمانی	قیمت هر لیتر (تومان)
۱۳۹۵ تا ۱۳۹۷	حدود ۱.۲۰۰
آبان ۱۳۹۸	حدود ۳.۵۰۰
مهر ۱۴۰۵	حدود ۱۱۱ هزار (پایه بورس)
آبان ۱۴۰۵	۱۰۳ تا ۱۱۰ هزار (جایگاه‌ها)

دوره های قیمت‌گذاری بنزین سوپر در پمپ بنزین ها

در سـال‌های ۱۳۹۵ تـا ۱۳۹۷، هر لیتر بنزین سـوپر حـدود ۱۲۰۰ تومان بود. پس از اصلاح قیمت سـوخت در آبـان ۱۳۹۸، ایـن رقم به حدود ۳۵۰۰ تومان رسـید و در سـال‌های بعد هم در چارچـوب نظام قیمت‌گذاری داخلی عرضه می‌شـد. در این دوره، قیمت بنزین سـوپر از سـازوکارهای نرخ‌گـذاری داخلی تبعیـت می‌کرد و با قیمت‌های بالاتری که بعدها برای نمونه وارداتی آن شکل گرفت، فاصله زیادی داشـت. تا پیش از واردات، گرانی از در وارد نمی‌شد، چون نرخ را دولت تعیین می‌کرد.

▣ نقطه عطف آذر ۱۴۰۴

مهم‌ترین تغییر در آذر ۱۴۰۴ رقم خورد؛ زمانی که عرضه بنزین سوپر وارداتی در بورس انرژی و جایگاه‌ها آغاز شد. قیمت پایه نخسـتین عرضه ۶۵ هـزار و ۸۰۰ تومان بود، اما با احتساب هزینه‌های حمل، توزیع و سایر هزینه‌های جانبی، قیمـت در جایگاه‌های تهران به حدود ۸۳ هزار و ۷۰۰ تومان رسـید. به این ترتیب مبنـای قیمت‌گذاری عوض شد: هزینه تأمین از خارج، حمل‌ونقل و توزیع نقش بیشتری گرفت. این یعنی در یک نقطه، قیمت حدود ۲۴ برابر نرخ ۳۵۰۰ تومانی سال ۱۳۹۸ شد.

▣ قیمـت بنزین سـوپر در ۱۴۰۵؛ پلکانی رو به بالا

سـال ۱۴۰۵ هـم روند صعـودی ادامه یافـت. در ۲۳ اردیبهشت، ۱۲۰ هزار لیتر بنزین سوپر وارداتی در رینگ داخلی بـورس انرژی بـا لیتری ۷۲ هـزار و ۸۰۰ تومان معامله شـد. حدود یک ماه بعد، در خرداد، چهاردهمین عرضه با نرخ پایه ۷۹ هزار و ۸۰۰ تومان انجام شـد؛ هفت هـزار تومان بالاتر. با محاسـبه ما، نرخ پایـه از ۶۵ هزار و ۸۰۰ تومـان در آذر ۱۴۰۴ تـا ۷۹ هـزار و ۸۰۰ تومان در خـرداد ۱۴۰۵ حـدود ۲۱ درصد بالا رفته اسـت. برآورد گزارش‌ها این بود که قیمت نهایی در جایگاه حدود ۱۰۳ هزار تومان می‌شـود، در حالی که پیش‌تر حدود ۹۴ هزار تومان تخمین زده می‌شد.

در مهـر ۱۴۰۵ نیز، بر اسـاس گزارش‌هـا، قیمت پایه معاملات بورس انرژی به حدود ۱۱۱ هزار تومان رسـید. اما قیمت پایـه را نباید با قیمت نهایی مصرف‌کننده یکی دانست؛ هزینه حمل، حق‌العمل جایگاه و مالیات بر ارزش افزوده هم به آن اضافه می‌شـود. پس برای دانستن قیمت بنزین سـوپر دقیق، باید به نرخ اعلام‌شده خود جایگاه‌ها رجوع کرد. کار از محکم‌کاری عیب نمی‌کند.

تازه‌ترین خبر؛ تولید داخلی دوباره آغاز شد

بر اسـاس اعلام شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی ایران، حمید حبیبی با اشاره به افزایش تقاضا و نیاز خودروهای وارداتی گفته اسـت پس از ارائه پیشـنهادها به دولت و تصویب امکان تولید و عرضه داخلی، تولید بنزین سـوپر در پالایشگاه سـتاره خلیج فارس و پالایشگاه شازند آغاز شده است. مدیر بازرگانی این شرکت اعلام کرد قیمت بنزین سوپر در جایگاه‌های عرضه‌کننده بین ۱۰۳ تا ۱۱۰ هزار تومان اسـت. به گفته او، جایگاه‌ها فرآورده را مسـتقیم از پالایشـگاه می‌خرند و با هزینه خود حمل می‌کنند؛ بنابراین قیمت رقابتی و متناسب با هزینه حمل تعیین می‌شود.

حبیبی تأکید کرده که عرضه بنزین سوپر بدون سهمیه انجام می‌شود و متقاضی هر مقدار نیاز دارد می‌تواند تهیه کند. مجوز ۱۰۰ جایگاه در نقاط مختلف کشـور گرفته شـده و قرارداد ۵۰ جایگاه امضا شـده است؛ برنامه این است که تعداد جایگاه‌ها در آبان بیشتر شود. فعلاً عرضه در تهران با ۱۵ جایگاه ثابت و ۱۰ خودروی سوخت‌رسان سیار انجام می‌شود.

نکته‌ای که باید در نظر داشـت: بر اسـاس همین گزارش‌ها، از ۱۴۰۴ بنزین سوپر عرضه‌شده توسط بخش خصوصی وارداتی بوده و بنزین تولید پالایشـگاه‌های داخلی سـهمی از آن سـبد نداشت. آغاز تولید داخلی تازه است و یک‌شبه ره صدساله نمی‌توان رفت؛ باید دید حجم تولید، کیفیت و نرخ نهایی چه می‌شود.

سخن پایانی

اگر قیمت‌های اسـمی را مقایسـه کنیم، از ۱۲۰۰ تومان در سـال‌های ۱۳۹۵ تا ۱۳۹۷ به ۱۰۳ تا ۱۱۰ هزار تومان در جایگاه‌ها رسیده‌ایم؛ حدود ۹۰ برابر. نسـبت بـه ۳۵۰۰ تومان آبان ۱۳۹۸ هم رقـم امروز حدود ۳۰ برابر اسـت. البته این مقایسه تورم را حساب نمی‌کند و دو دوره اساساً دو سـازوکار قیمتی متفاوت داشته‌اند: نرخ‌گذاری داخلی در برابر قیمت متأثر از واردات. برای رانندگان، پیام روشـن است؛ قیمت بنزین سوپر دیگر فقط یک تصمیم اداری نیست و به هزینه تأمین، حمل و رقابت جایگاه‌ها وابسته شـده است. اگر مالک خودرویی هسـتید که به اکتان بالا نیاز دارد، هزینه سـوخت را در بودجه ماهانه جدا حسـاب کنید؛ پول علف خرس نیست. و اگر قیمت‌ها از این هم بالاتر رفتند، آب که از سر گذشت، چه یک نی چه صـد نی. در نهایت، قیمت و محل عرضه را از جایگاه‌های رسـمی و به‌روز بررسی کنید.

هشدار تنش گازی در ۱۱ استان

گاز ترکمنستان راهکاری برای عبور از زمستان

با شـروع فصل سـرما خبرها درباره کمبود گاز و احتمال قطع گاز در زمسـتان در صدر خبرها قـرار گرفته و مجموع اخبار حاکی از شـرایط سخت برای مدیریت این انرژی است.

طبق پیش‌بینی‌ها؛ ۱۱ اسـتان کشور احتمال مواجهه با تنش گازی را دارند و در این بین مازندران، گلستان و خراسان شمالی در صدر فهرست استان هایی قرار دارند که با دشوارترین شرایط مواجه خواهند بود.

عضو پیشـین کمیسـیون انرژی مجلس تاکید کـرد: موضوع نرخ گاز دریافتی از ترکمنسـتان باید حل و فصل شود که می‌توانیم با صادرات و تأمیـن گاز مورد نیاز ترکیه، این مسـئله را رفع کنیم؛ به این صورت که ۵۰ درصد گاز وارداتی را برای مصرف داخلی در اسـتان‌های شـمالی به کار بگیریم و مابقی را به ترکیه انتقال دهیم تا مجبور نباشیم طبق روال سـال‌های گذشته، گاز ارسالی به این کشور را علی‌رغم تعهدات، محدود یا متوقف کنیم.

به گزارش ایلنا، کشور ما امروز با ناترازی گاز دست و پنجه نرم می‌کند. شـکاف میان تولید و مصرف در سـال‌های اخیر از یک نوسان فصلی به بحران تبدیل شـده و نه تنها صنایع و نیروگاه‌ها را در وضعیت قرمز قرار داده، بلکه به جایی رسیدیم که پیش‌بینی‌ها حاکی از این است که بخش خانگی نیز در فصل زمسـتان پیش رو از قطعـی و یا محدودیت مصون نخواهد ماند و صنایع را نیز در مسیر استفاده از سوخت جایگزین خواهد کشاند.

ناترازی گاز در کشور در شرایطی است که بر اساس آخرین ارزیابی ها، از مجمـوع حدود ۲۳۰ میلیون مترمکعب ظرفیت تولید گاز که به دلیل آسـیب دیدگی ناشی از جنگ از مدار خارج شده بود، تنها ۱۰۰ میلیون مترمکعب توانسـته اسـت دوباره به چرخه تولید بازگـردد. با این حال، همچنـان ۱۳۰ میلیون مترمکعب از ظرفیت حیاتی کشـور در وضعیت خارج از دسـترس قرار دارد و این مدیریت شبکه را در زمستان امسال با چالش‌های جدی مواجه خواهد کرد.

به طوری که طبق پیش‌بینی‌ها؛ ۱۱ اسـتان کشـور احتمال مواجهه با تنش گازی را دارند و در این بین مازندران، گلسـتان و خراسان شمالی در صدر فهرسـت استان هایی قرار دارند که با دشوارترین شرایط مواجه خواهند بود. ضمن اینکه بر اسـاس آنچه اعلام شـده استان‌های تهران، البرز، سـمنان، کرمان، اصفهـان، آذربایجان شـرقی، آذربایجان غربی، اردبیل، کردسـتان و خراسـان رضوی نیز احتمالا بـدون محدودیت یا نوسان نباشند.

در این اوضاع حل ماجرای واردات گاز از ترکمنسـتان که سـال‌ها به دلیـل اختلافات مالی و اصرار عشـق‌آباد بر تسـویه بدهی‌های معوق با چالـش و حتی قطعی مواجه بـود، می‌تواند تاحدی به رفع چالش کمک کند، گاز روسیه نیز باتوجه به تلاش مسکو برای یافتن بازار جدید پس از تحریم‌های غرب؛ یک گزینه شایان توجه است که دیپلماسی انرژی برای کاستن از فشار می‌تواند به صورت جدی تری به آن بپردازد.

در همیـن ارتبـاط علـی بختیـار در گفت‌وگـو بـا ایلنا با اشـاره به پیش‌بینی‌های هواشناسی مبنی بر زمستانی سخت و چالش‌های پیش‌رو و در ارزیابـی تامین انرژی بـا توجه به وضعیت ناتـرازی گاز اظهارکرد: امسـال با پیش‌بینی زمستانی سـخت، شرایط دشـوارتری برای تأمین انرژی خواهیم داشت. اگرچه امیدواریم بارندگی‌های خوبی داشته باشیم تا تابسـتان مشکل آب و برق نداشته باشیم؛ اما تمهیدات تأمین گاز باید به صورت ویژه و متفاوت از سال‌های گذشته اندیشیده شود.

وی افزود: ما به لحاظ فنی، تکنیکی و تجهیزات مشکل زیادی نداریم، بلکه مسـئله اصلی ما کسری گاز است که به دلیل آسیب‌های جنگی به برخی پالایشگاه ها، به ناترازی‌های قبلی اضافه شده است. این موضوع با توجه به دوری استان‌های شمالی از مبادی تولید، این مناطق را با چالش و نگرانی جدی‌تری مواجه کرده است.

این عضو پیشـین کمیسـیون انرژی مجلس تصریح کـرد: با توجه به شـرایط کنونی تامین انرژی در کشـور؛ ما حتما باید دیپلماسـی گاز را به‌ویـژه در حـوزه کشـورهای CIS و به‌طور مشـخص ترکمنسـتان و همچنین روسـیه با جدیت دنبال کنیم تا استان‌های شمالی را از کسری احتمالی گاز در زمستان برهانیم.

وی تاکیـد کرد: موضـوع نرخ گاز دریافتی از ترکمنسـتان باید حل و فصل شـود کـه می‌توانیم با صادرات و تأمین گاز مـورد نیاز ترکیه، این مسـئله را رفـع کنیم؛ به این صورت که ۵۰ درصـد گاز وارداتی را برای مصرف داخلی در اسـتان‌های شمالی به کار بگیریم و مابقی را به ترکیه انتقال دهیم تا مجبور نباشـیم طبق روال سال‌های گذشته، گاز ارسالی به این کشور را علی‌رغم تعهدات، محدود یا متوقف کنیم.

بختیار بیان کرد: در این راسـتا، سـازمان برنامـه و بودجه نیز باید به تعهدات خود برای پرداخت به‌موقع و به‌روز به طرف ترکمنسـتانی عمل کند تا جریان پایدار گاز در فصل سرد سال تضمین شود. از طریق وزارت خارجه و وزارت نفت باید دوباره رایزنی برای واردات گاز را از ترکمنستان دنبـال کنیم و این امر کاملا به کارآمدی دیپلماسـی ما بسـتگی دارد. چراکه به دلیل تحریم ها، ابعاد مشکل پیچیده تر شده است.

وی با بیان اینکه در اسـتان‌های شـمالی موضوع بیش از آنکه انتقال باشد، مشکل تأمین گاز است و اگر تدبیر نشود، این استان‌ها قطعا دچار چالش خواهند شد، گفت: اکنون با توجه به ناترازی‌های انرژی، فشارهای زیادی متوجه بخش صنعت بوده اسـت. حال آنکه برای مدیریت مصرف انرژی نباید همه‌چیز را روی دوش بخش صنعت بیندازیم.

این کارشـناس انرژی ادامه داد: بعد از جنگ و طی سـال‌های گذشته که با کسـری برق و گاز مواجه بوده‌ایم، بخش صنعت همواره در معرض محدودیـت و قطعی قرار گرفته تا نیاز انرژی بخش خانگی تأمین شـود. اکنون با توجه به اینکه منابع نفتی محقق نشـده و سازمان مالیاتی فشار مضاعفی بر شـرکت‌های تولیدی وارد کرده است، قطع مجدد گاز ضربه مهلکـی به بخش تولید خواهد زد. بنابراین بایـد به گونه‌ای برنامه‌ریزی کنیم که بخش صنعت برای تأمین انرژی، نخسـتین گزینه‌ای نباشد که با محدودیت مواجه می‌شود.

وی یادآور شـد: اکنـون در برنامه‌های بلندمـدت و میان مدت تأمین گاز اشـکالاتی وجود دارد؛ از جمله اینکه منابعـی که باید از محل ماده ۱۲ رفع موانع تولید رقابت‌پذیر به بخش تجدیدپذیر تخصیص می‌یافت، محقق نشـده و منابع جدیدی نیز دیده نشـده است. این در حالی است که بخش تجدیدپذیر می‌تواند در آینده کوتاه، وابسـتگی کشور به گاز را تا حد زیادی کاهش دهد.

بختیـار تصریـح کـرد: ما حـدود ۵۵ هزار مـگاوات ظرفیـت انرژی خورشـیدی و ۴۴ هزار مگاوات توان تولید بـرق از انرژی بادی در طول ۲۵۰۰ کیلومتر از سـواحل کشـور داریم. این انرژی‌های پاک می‌توانند بـرق و گاز کشـور را از باتلاق ناتـرازی نجات دهند، اما رقـم اعتبارات تخصیصـی برای انرژی بادی در حد صفر و برای انرژی خورشـیدی نیز بسیار ناچیز است.

وی تاکید کرد: در این شرایط ما نیازمند ایجاد هاب برق تجدیدپذیر در کشور هسـتیم. در این رابطه باید یوتیلیتی لازم و تأمین زمین را فراهم کرده و با ایجاد مشـوق‌های جذاب، زمینه را برای ورود سـرمایه‌گذاران داخلی و خارجی هموار کنیم. همچنین باید این شرایط را به وجود آوریم کـه برق تولیدی بخـش خصوصی حداقل تا ۵۰ درصـد امکان صادرات داشته باشد؛ به این ترتیب مسئله قیمتی بخش برق نیز قابل حل خواهد بود.

این نماینده پیشین مجلس متذکر شد: اینکه مدام گفته شود به دلیل ناترازی برق، صادرات آن متوقف شـود، فشار بر تولید را روزبه‌روز بیشتر می‌کند و اجازه نمی‌دهد چرخ انرژی کشور به‌خوبی بچرخد.

وی تاکید کرد: کشـور مـا در حوزه انرژی‌های فسـیلی و تجدیدپذیر دارای ظرفیت بالا و منابع سرشـاری است، اما به دلیل مدیریت نادرست و نگاه دولتی، در این بخش‌ها دچار کسری و ناترازی شده‌ایم. دولت باید کمتر در امور بخش خصوصی مداخله کند و بیشـتر نقش تسهیل گر را داشته باشد تا شرایط برای رونق تولید انرژی فراهم شود. دولت به جای مداخلـه باید موانـع را رفع کند؛ از جمله اینکه شـرایط اخذ مجوزهای تولید در بخش انرژی تسهیل شده و سخت‌گیری‌ها کاهش یابد. فراموش نکنیم که ما یکـی از بزرگ‌ترین دارندگان و تولیدکنندگان گاز جهانیم، امـا در زمینه تجارت گاز بسـیار عقب هسـتیم و در این حوزه تنها یک درصد سهم داریم؛ در حالی که باید در زمینه سواپ، ترانزیت، صادرات و مبادله گاز نقش پررنگی ایفا کرده و جایگاه واقعی خود را به عنوان هاب گازی منطقه تثبیت کنیم.